

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, обліку і аудиту

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до контрольної роботи
з освітньої компоненти**

«ФОНДОВИЙ РИНОК»

Харків – 2025

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів, обліку і аудиту 20 жовтня 2025 р., протокол № 3.

Методичні вказівки призначено для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» заочної форми здобуття освіти.

Укладач:

доц. О. М. Тройнікова

Рецензент

доц. О. Д. Стешенко

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні вказівки до виконання контрольної роботи	5
Завдання до контрольної роботи	6
1 Теоретична частина	6
2 Практична частина	27
Перелік питань до іспиту	31
Вимоги до захисту та оформлення контрольної роботи	32
Список літератури	32
Додаток А	34

ВСТУП

Фондовий ринок є складною організаційно-економічною системою взаємодії багаточисельних учасників щодо обігу цінних паперів, являє собою особливий сегмент фінансового ринку, на якому складаються відносини з приводу купівлі – продажу спеціальних документів (цінних паперів), які мають свою вартість, вільно обертаються і засвідчують відносини співволодіння, займу і похідні від них між тими, хто залучає ресурси, випускаючи цінні папери (емітентами), і тими, хто їх купує (інвесторами), опосередкований зазвичай участю особливих суб'єктів підприємницької діяльності – фінансових посередників.

Освітня компонента «Фондовий ринок» дає змогу зрозуміти сутність, структуру і функції фондового ринку, правила ринкової взаємодії емітентів, інвесторів і фінансових посередників, опанувати методичні підходи до розрахунку і оцінки економіко-статистичних показників та індикаторів фондового ринку.

Метою освітньої компоненти є підготовка фахівців, які володіють фаховими навичками у сфері функціонування фондового ринку.

Завданням освітньої компоненти є вивчення змісту та основних можливостей фінансових інструментів на фондовому ринку.

Виконання контрольної роботи сприятиме формуванню у здобувачів знань з теоретичних основ функціонування фондового ринку та розвитку відповідних навичок.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з освітньої компоненти «Фондовий ринок» є важливим елементом навчального процесу, передбачена навчальним планом і виконується здобувачами спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» на базі знань, отриманих у результаті вивчення освітньої компоненти та інших спеціальних дисциплін і літератури.

Контрольна робота є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом, поглиблення знань особливо окремих тем з огляду на їхню практичну спрямованість. Контрольна робота з освітньої компоненти «Фондовий ринок» складається з теоретичної та практичної частин.

У теоретичній частині здобувачі повинні дати відповідь на два питання з теорії та вибрати правильну відповідь на десять запропонованих згідно з варіантом тестових завдань.

У практичній частині необхідно виконати ситуаційні вправи. Під час її виконання необхідно визначити основні тенденції ситуації, що досліджується, та сформулювати висновки.

Контрольну роботу виконують за варіантами. Номер варіанта здобувач обирає відповідно до останньої цифри залікової книжки. Контрольну роботу оформлюють відповідно до чинних норм і стандартів, вона може бути виконана та оформлена за допомогою ПЕОМ. На титульному аркуші вказують назву освітньої компоненти, факультет, курс, групу, прізвище й ініціали здобувача, його шифр, а також номер варіанта, обраного відповідно до шифру. На останній сторінці роботи подають список використаних джерел, особистий підпис здобувача, дату виконання роботи. Робота не повинна містити більше 15 сторінок.

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1 Теоретична частина

У теоретичній частині здобувач повинен, за варіантом, розкрити два теоретичних питання та вибрати правильну відповідь на десять запропонованих тестових завдань. Обсяг відповіді на кожне теоретичне питання має складати 1-2 сторінки формату А4 комп'ютерного набору шрифтом Times New Roman 14 кеглем через 1,5 інтервала.

ВАРІАНТ 1

- 1 Фондова біржа. Організація та структура.
- 2 Властивості акцій. Їхні характеристика та класифікація.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 1; 10; 20; 30; 40.

ВАРІАНТ 2

- 1 Структура фондового ринку.
- 2 Властивості облігацій. Їхні характеристика та класифікація.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 2; 11; 21; 31; 41.

ВАРІАНТ 3

- 1 Форми організації торгівлі фінансовими активами.
- 2 Державні цінні папери. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 3; 12; 22; 32; 42.

ВАРІАНТ 4

- 1 Ринок акцій.
- 2 Інвестиційні сертифікати. Їхні характеристика та класифікація.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 4; 13; 23; 33; 43

ВАРІАНТ 5

- 1 Ринок облігацій.
- 2 Властивості облігацій внутрішніх місцевих позик. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 5; 14; 24; 34; 44.

ВАРІАНТ 6

- 1 Ринок векселів.
- 2 Властивості форвардних контрактів. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 6; 15; 25; 35; 45.

ВАРІАНТ 7

- 1 Учасники фондового ринку.
- 2 Властивості опціонів. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 7; 16; 26; 36; 46.

ВАРІАНТ 8

- 1 Особливості фондового ринку України.
- 2 Властивості ф'ючерсів. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 8; 17; 27; 37; 47.

ВАРІАНТ 9

- 1 Державне регулювання фондового ринку.
- 2 Властивості свопів. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 9; 18; 28; 38; 48.

ВАРІАНТ 10

- 1 Структура фондового ринку.
- 2 Властивості акцій іноземних інвесторів. Їхні особливості.
- 3 Обрати правильну відповідь на тестові завдання: 19; 29; 39; 49, 50.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1 Фондовий ринок – це...

- 1) сукупність ринків, інститутів та інструментів, які використовують для здійснення фінансових операцій;
- 2) ринок, на якому торгують специфічним товаром – цінними паперами;
- 3) забезпечують проведення конкретної операції по переміщенню грошових коштів;
- 4) організації, що акумулюють кошти інвесторів і надають їх населенню і компаніям, які потребують грошових коштів.

2 Фінансові посередники – це...

- 1) сукупність ринків, інститутів та інструментів, які використовують для здійснення фінансових операцій;
- 2) система економічних відносин, що виникають між учасниками ринку з приводу надання зберігачами тимчасово вільних грошових коштів користувачам за плату;
- 3) організації, що акумулюють кошти інвесторів і надають їх населенню і компаніям, які потребують грошових коштів;
- 4) немає правильної відповіді.

3 Основними постачальниками грошових коштів на фінансовий ринок

- 1) є дві групи: населення і компанії (підприємства, організації), у яких є вільні грошові кошти;
- 2) структури, що випробовують їх недолік, це можуть бути і населення, і підприємства, і держава;
- 3) організації, що акумулюють кошти інвесторів і надають їх населенню і компаніям, які потребують грошових коштів;
- 4) немає правильної відповіді.

4 Споживачами грошових коштів

1) є дві групи: населення і компанії(підприємства, організації), у яких є вільні грошові кошти;

2) структури, що випробовують їх недолік, це можуть бути і населення, і підприємства, і держава;

3) організації, що акумулюють кошти інвесторів і надають їх населенню і компаніям, які потребують грошових коштів;

4) немає правильної відповіді.

5 Банк є фінансовим...

1) інструментом;

2) ринком;

3) посередником;

4) немає правильної відповіді.

6 Членами фондової біржі можуть бути...

1) виключно торговці цінними паперами, які мають ліцензію на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку та дотримуються встановлених фондовою біржею правил та вимог. Ці юридичні особи мають право здійснювати діяльність з торгівлі цінними паперами та набувають статусу члена біржі згідно з процедурою, визначеною самою біржею;

2) фізичні та юридичні особи, які придбають цінні папери з метою одержання доходу від вкладених коштів або здобуття відповідних прав;

3) особа, яка від свого імені випускає цінні папери і приймає на себе виконання обов'язків, визначених умовами їх випуску;

4) юридичні особи.

7 Різниця в процентних ставках за вкладами і за кредитами називається банківською...

- 1) маржею;
- 2) фінансовим інструментом;
- 3) акцією;
- 4) облігацією.

8 Популярний серед населення фінансовий інструмент:

- 1) банківський депозит;
- 2) акція;
- 3) облігація;
- 4) немає правильної відповіді.

9 Недолік банківського депозиту:

- 1) банківський депозит;
- 2) прибутковість за депозитом низька;
- 3) облігація;
- 4) немає правильної відповіді.

10 Особливості утворення фондової біржі:

1) може бути створена не менш як 20 засновниками — торговцями цінними паперами, має право провадити діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку з моменту отримання ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

2) організований ринок цінних паперів, на якому операції з купівлі-продажу цінних паперів здійснюються на біржі в суворій відповідності до встановлених правил;

3) ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі;

4) збирання, фіксація, обробка, зберігання та надання даних, що складають систему реєстру власників іменних цінних паперів, щодо іменних цінних паперів, їхніх емітентів та власників.

11 Фондовий ринок обслуговує:

- 1) грошовий ринок;
- 2) ринок капіталів;
- 3) відповіді 1, 2;
- 4) немає правильної відповіді.

12 Фондовий ринок – це ринок, на якому торгують специфічним товаром:

- 1) цінними паперами;
- 2) грошима;
- 3) 1, 2 відповіді;
- 4) немає правильної відповіді.

13 Пряме інвестування – це інвестування...

- 1) безпосередньо від інвестора до споживача фінансових ресурсів;
- 2) опосередковане через фінансові інститути;
- 3) 1, 2 відповіді;
- 4) немає правильної відповіді.

14 Непряме інвестування – це інвестування...

- 1) безпосередньо від інвестора до споживача фінансових ресурсів;
- 2) опосередковане через фінансові інститути;
- 3) 1, 2 відповіді;
- 4) немає правильної відповіді.

15 За організації торгівлі фінансовими інструментами розрізняють:

- 1) біржовий ринок;
- 2) позабіржовий;
- 3) 1, 2 відповіді;

4) немає правильної відповіді.

16 Біржовий ринок:

1) це організований ринок цінних паперів, на якому операції з купівлі-продажу цінних паперів здійснюються на біржі в суворій відповідності до встановлених правил;

2) ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі;

3) відповіді 1, 2;

4) немає правильної відповіді.

17 Позабіржовий ринок:

1) це організований ринок цінних паперів, на якому операції з купівлі-продажу цінних паперів здійснюються на біржі в суворій відповідності до встановлених правил;

2) ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі;

3) відповідь 1, 2;

4) немає правильної відповіді.

18 Організований позабіржовий ринок:

1) це ринок на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі;

2) ринок, заснований на сучасних комп'ютерних системах зв'язку, що забезпечують здійснення операцій з купівлі-продажу цінних паперів за жорстко формалізованими нормами, обов'язковими для учасників цього ринку;

3) 1, 2 відповіді;

4) немає правильної відповіді.

19 Неорганізований або вуличний ринок:

1) це позабіржовий ринок, що характеризується відсутністю строгих правил здійснення операцій з цінними паперами, високим ступенем ризику, великою кількістю шахрайських операцій;

2) ринок, на якому операції купівлі-продажу цінних паперів здійснюються поза приміщенням біржі;

3) організований ринок цінних паперів, на якому операції з купівлі-продажу цінних паперів здійснюються на біржі в суворій відповідності до встановлених правил;

4) 1, 2 відповіді.

20 Функції фондового ринку:

1) регулююча;

2) інформаційна;

3) контролююча;

4) інформаційна, контролююча;

21 Регулююча функція фондового ринку полягає:

1) у сприянні переміщення капіталу із галузей, що мають тимчасово вільні грошові ресурси, в галузі, що мають потребу у фінансуванні інвестиційних проєктів;

2) у здійсненні повсякденного контролю за дотриманням законодавства учасниками ринку;

3) в тому, що показники курсової вартості цінних паперів дають інвесторам інформацію для розміщення їхніх капіталів;

4) відповіді 1, 2.

22 Інформаційна функція фондового ринку полягає:

1) в тому, що показники курсової вартості цінних паперів дають інвесторам інформацію для розміщення їхніх капіталів;

2) у сприянні переміщення капіталу із галузей, що мають тимчасово вільні грошові ресурси, в галузі, що мають потребу у фінансуванні інвестиційних проєктів;

3) у здійсненні повсякденного контролю за дотриманням законодавства учасниками ринку;

4) відповіді 2, 3.

23 Контролююча функція фондового ринку полягає:

1) у здійсненні повсякденного контролю за дотриманням законодавства учасниками ринку;

2) у сприянні переміщення капіталу із галузей, що мають тимчасово вільні грошові ресурси, в галузі, що мають потребу у фінансуванні інвестиційних проєктів;

3) в тому, що показники курсової вартості цінних паперів дають інвесторам інформацію для розміщення їхніх капіталів;

4) відповіді 1, 3.

24 Фондовий ринок поділяють:

1) на первинний ринок;

2) вторинний ринок;

3) відповіді 1, 2;

4) відповіді 1, 3.

25 Емітент цінних паперів – це...

1) особа, яка від свого імені випускає цінні папери і приймає на себе виконання обов'язків, визначених умовами їхнього випуску;

2) фізичні та юридичні особи, що придбають цінні папери з метою одержання доходу від вкладених коштів або здобуття відповідних прав;

3) юридичні особи;

4) відповіді 2, 3.

26 Емітентами на фондовому ринку можуть бути:

1) держава, органи місцевого самоврядування, юридичні особи і в окремих випадках – фізичні особи;

2) органи місцевого самоврядування;

3) юридичні особи;

4) відповіді 2, 3.

27 Інвестори на фондовому ринку – це...

1) фізичні та юридичні особи, що придбають цінні папери з метою одержання доходу від вкладених коштів або здобуття відповідних прав;

2) особа, яка від свого імені випускає цінні папери і приймає на себе виконання обов'язків, визначених умовами їхнього випуску;

3) юридичні особи;

4) відповіді 2, 3.

28 Інвесторами є особи:

1) які вкладають свої кошти, майно, майнові та немайнові права, в т. ч. інтелектуальну власність, у цінні папери;

2) особа, яка від свого імені випускає цінні папери і приймає на себе виконання обов'язків, визначених умовами їхнього випуску;

3) фізичні та юридичні особи, що придбають цінні папери з метою одержання доходу від вкладених коштів або здобуття відповідних прав;

4) відповіді 2, 3.

29 Реєстраторська діяльність:

1) збирання, фіксація, обробка, зберігання та надання даних, що складають систему реєстру власників іменних цінних паперів, щодо іменних цінних паперів, їх емітентів та власників;

2) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

3) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

4) організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюють торгівлю цінними паперами. Це акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу.

30 Зберігач – це...

1) комерційний банк або торговець цінними паперами, які здійснюють зберігання та обслуговування обігу цінних паперів і операцій емітента з цінними паперами на рахунках у цінних паперах, які належать їхнім власникам;

2) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

3) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

4) організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Це акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу;

31 Дивіденд – це...

1) частина прибутку акціонерного товариства, з якої виплачуються доходи акціонерам (готівкою або акціями);

2) цінний папір, що засвідчує вкладення капіталу, надає право їхнім власникам брати участь у керуванні підприємством, одержанні частини прибутку, що доводиться на певну кількість цінних паперів;

3) емісійний цінний папір, що закріплює права її власника (акціонера) на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів, участь в управлінні акціонерним товариством і частину майна, що залишається після його ліквідації;

4) всі відповіді правильні.

32 Вимоги до першого лістинга:

1) емітент існує не менше трьох років; вартість чистих активів емітента становить не менше 100 млн грн; річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 100 млн грн; в емітента відсутні збитки за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років; ринкова капіталізація емітента становить не менше 100 млн грн; у кожен з останніх 6 місяців з цінними паперами емітента укладалось не менше 10 біржових угод та виконувалось не менше 10 біржових контрактів, при цьому середньомісячна вартість біржових угод з цінними паперами емітента протягом останніх 6 місяців становить не менше 1 млн грн; загальна кількість акціонерів емітента становить не менше 500 осіб;

2) емітент існує не менше трьох років; вартість чистих активів емітента становить не менше 100 млн грн; річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 100 млн грн; в емітента відсутні збитки за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років;

3) загальна кількість акціонерів емітента становить не менше 500 осіб;

4) річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 100 млн грн; в емітента відсутні збитки за підсумками двох фінансових років з останніх трьох фінансових років.

33 За видами цінних паперів фондовий ринок поділяють:

1) на ринок акцій, ринок облігацій, ринок векселів, ринок похідних цінних паперів;

2) ринок акцій, ринок облігацій;

3) ринок векселів, ринок похідних цінних паперів;

4) відповіді 1, 2.

34 Акція з точки зору фондового ринку:

1) цінний папір, що засвідчує вкладення капіталу, надає право їхнім власникам брати участь у керуванні підприємством, одержанні частини прибутку, що доводиться на певну кількість цінних паперів;

2) цінний папір, який свідчить про те, що її власник надав позику (гроші) емітенту (хто випустив цінний папір) цього паперу;

3) боргова розписка відповідної форми;

4) немає правильної відповіді.

35 Основні властивості, що притаманні цінному паперу:

1) цінний папір свідчить про право власності на капітал (до таких цінних паперів відносяться акції);

2) відображає відносини позики між інвестором (особою, що купила цей цінний папір) і емітентом (особою, яка здійснила випуск цінних паперів). До такого виду цінних паперів відносять облігації, векселі і т. п.;

3) дає право на отримання певного доходу від емітента; цінні папери у вигляді акцій дають право на участь в управлінні акціонерним товариством; дають право на отримання частки у майні підприємства-емітента при його ліквідації;

4) всі відповіді правильні.

36 Одна з істотних властивостей цінного папера:

1) цінний папір свідчить про право власності на капітал (до таких цінних паперів відносять акції);

2) відображає відносини позики між інвестором (особою, що купила цінний папір) і емітентом (особою, яка здійснила випуск цінних паперів);

3) здатність служити предметом купівлі-продажу на фондовому ринку;

4) всі відповіді правильні.

37 Облігація:

1) це цінний папір, що засвідчує вкладення капіталу, надає право їхнім власникам брати участь у керуванні підприємством, одержанні частини прибутку, що доводиться на певну кількість цінних паперів;

2) цінний папір, який свідчить про те, що її власник надав позику (гроші) емітенту (хто випустив цінний папір) цього паперу;

3) боргова розписка відповідної форми;

4) немає правильної відповіді.

38 Номінальна ціна облігації:

1) встановлюється емітентом і визначається як розмір боргового зобов'язання, що надається кожною облігацією її власнику;

2) ціна, за якою облігації випускають на первинний ринок цінних паперів;

3) ціна, яка складається під впливом співвідношення пропозиції та попиту на ринку облігацій;

4) немає правильної відповіді.

39 Емісійною вважається ціна:

1) що встановлюється емітентом і визначається як розмір боргового зобов'язання, що надається кожною облігацією її власнику;

2) за якою облігації випускають на первинний ринок цінних паперів;

3) яка складається під впливом співвідношення пропозиції та попиту на ринку облігацій;

4) немає правильної відповіді.

40 Ринкова ціна облігації:

1) встановлюється емітентом і визначається як розмір боргового зобов'язання, що надається кожною облігацією її власнику;

2) за якою облігації випускають на первинний ринок цінних паперів;

3) яка складається під впливом співвідношення пропозиції та попиту на ринку облігацій;

4) немає правильної відповіді.

41 Номінальна вартість акції:

1) це ціна, що встановлюють на момент первинного випуску (розміщення) акцій і обчислюється як результат ділення загальної грошової вартості частини статутного капіталу, що розміщується, на кількість акцій при розміщенні;

2) відношення ринкової вартості до номіналу, що виражається в процентах;

3) ціна, за якою акція реально продається і купується на фондовому ринку;

4) вартість однієї акції, коли б акціонерне товариство підлягало ліквідації в даний момент. Цей вид вартості називають також «книжковою» вартістю, а величину її обчислюють поділом акціонерного капіталу на кількість акцій товариства.

42 Брокер:

1) це ліцензована компанія або професійний посередник, який діє від імені інвестора, щоб купувати та продавати цінні папери (акції, облігації тощо), надаючи доступ до біржі та фінансових інструментів через торгові платформи. Він виконує доручення клієнта, допомагає з аналітикою, надає технічну базу для торгівлі та забезпечує безпечне зберігання коштів і активів на спеціальних рахунках;

2) компанія або фізична особа (зазвичай інвестиційний банк), яка гарантує емітенту випуск нових цінних паперів, продаж їх інвесторам. Він викуповує цінні папери в емітента, бере на себе ризики, пов'язані з їхнім продажем, та отримує за це комісійну винагороду;

3) професійний учасник ринку, який купує та продає цінні папери (акції, облігації тощо) від свого імені та за власний рахунок, отримуючи прибуток від різниці між ціною купівлі та продажу. Він діє як самостійний продавець, а не посередник, забезпечуючи ліквідність ринку та котирування фінансових інструментів;

4) ціна, що встановлюють на момент первинного випуску (розміщення) акцій і обчислюють як результат ділення загальної грошової вартості частини статутного капіталу, що розміщується, на кількість акцій при розміщенні.

43 Дилер:

1) це професійний учасник ринку, який купує та продає цінні папери (акції, облігації тощо) від свого імені та за власний рахунок, отримуючи прибуток від різниці між ціною купівлі та продажу. Він діє як самостійний продавець, а не посередник, забезпечуючи ліквідність ринку та котирування фінансових інструментів;

2) ліцензована компанія або професійний посередник, який діє від імені інвестора, щоб купувати та продавати цінні папери (акції, облігації тощо), надаючи доступ до біржі та фінансових інструментів через торгові платформи. Він виконує доручення клієнта, допомагає з аналітикою, надає технічну базу для торгівлі та забезпечує безпечне зберігання коштів і активів на спеціальних рахунках;

3) вартість однієї акції, коли б акціонерне товариство підлягало ліквідації в даний момент. Цей вид вартості називають також «книжковою» вартістю, а величину її обчислюють поділом акціонерного капіталу на кількість акцій товариства;

4) ціна, що встановлюють на момент первинного випуску (розміщення) акцій і обчислюють як результат ділення загальної грошової вартості частини статутного капіталу, що розміщується, на кількість акцій при розміщенні.

44 Андерайтер:

1) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

2) компанія або фізична особа (зазвичай інвестиційний банк), яка гарантує емітенту випуск нових цінних паперів, продаж їх інвесторам. Він

викупує цінні папери в емітента, бере на себе ризики, пов'язані з їхнім продажем, та отримує за це комісійну винагороду;

3) вартість однієї акції, коли б акціонерне товариство підлягало ліквідації в даний момент. Цей вид вартості називають також «книжковою» вартістю, а величину її обчислюють поділом акціонерного капіталу на кількість акцій товариства;

4) вартість пакету акцій, коли б акціонерне товариство підлягало ліквідації в даний момент. Цей вид вартості називають також «книжковою» вартістю, а величина її обчислюється поділом акціонерного капіталу на кількість акцій товариства.

45 Депозитарна діяльність:

1) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

2) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

3) це організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Це акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу;

4) немає правильної відповіді.

46 Лістинг:

1) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає

формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

2) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

3) похідний фінансовий інструмент, який засвідчує право придбати (опціон call) або право продати (опціон put) у майбутньому базовий актив (цінні папери, товари, валюту) на умовах, визначених на час укладення такого опціону;

4) немає правильної відповіді.

47 Вимоги до другого лістинга:

1) емітент існує не менше одного року; вартість чистих активів емітента становить не менше 50 млн грн; річний дохід від реалізації товарів, робіт, послуг за останній фінансовий рік становить не менше 50 млн грн; в емітента відсутні збитки за підсумками останнього фінансового року; ринкова капіталізація емітента складає суму не менше 50 млн грн; кожен з останніх 6 місяців з цінними паперами емітента укладалось не менше 10 біржових угод та виконувалось не менше 10 біржових контрактів, при цьому середньомісячна вартість біржових угод з цінними паперами емітента протягом останніх 6 місяців становить не менше 250 тис. грн;

2) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

3) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

4) це організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Це акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу.

48 Фондова біржа – це...

1) це організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами. Це акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу;

2) стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) базовий актив у визначений час та на визначених умовах у майбутньому, з фіксацією цін на момент виконання зобов'язань сторонами контракту;

3) похідний фінансовий інструмент, який засвідчує право придбати (опціон call) або право продати (опціон put) у майбутньому базовий актив (цінні папери, товари, валюту) на умовах, визначених на час укладення такого опціону;

4) стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) базовий актив у певний час та на певних умовах у майбутньому, з фіксацією цін продажу під час укладення такого контракту.

49 Депозитарій:

1) це юридична особа, яка створюється у формі відкритого акціонерного товариства, учасниками якого є не менше ніж десять зберігачів, і яка здійснює виключно депозитарну діяльність;

2) стандартний документ, який засвідчує зобов'язання придбати (продати) базовий актив у визначений час та на визначених умовах у

майбутньому, з фіксацією цін на момент виконання зобов'язань сторонами контракту;

3) є угодою про обмін активів, процентних виплат, процентних ставок або інших характеристик, вказаних в угоді, з метою оптимізації структури капіталу компанії і отримання додаткового доходу. Угода між двома учасниками ринку про обмін у майбутньому платежами відповідно до умов угоди;

4) стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) базовий актив у певний час та на певних умовах у майбутньому, з фіксацією цін продажу під час укладення такого контракту.

50 Кліринг:

1) процес визначення та взаємного зарахування зобов'язань учасників (покупців і продавців) за угодами з цінними паперами, який передбачає формування відповідних документів та забезпечення виконання цих зобов'язань;

2) діяльність з надання послуг щодо зберігання цінних паперів, обліку прав власності на цінні папери, обслуговування угод з цінними паперами;

3) угода про обмін активів, процентних виплат, процентних ставок або інших характеристик, вказаних в угоді, з метою оптимізації структури капіталу компанії і отримання додаткового доходу. Угода між двома учасниками ринку про обмін у майбутньому платежами відповідно до умов угоди;

4) стандартний документ, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) базовий актив у певний час та на певних умовах у майбутньому, з фіксацією цін продажу під час укладення такого контракту.

2 Практична частина

Ситуаційна вправа 1 (вихідні дані в таблиці 2.1)

Фондовий ринок на сьогоднішній день займає все більший сегмент фінансового ринку, незважаючи на те, що знаходиться в стадії розбудови. Останнім часом для нього є характерним високий рівень динамічності.

Сучасним фінансовим процесам притаманне впровадження новітніх фінансових інструментів і технологій, що розширює та формує альтернативу розміщення та залучення фінансових ресурсів поза межами банківських установ та збільшує коло учасників.

З урахуванням вищенаведеного та використовуючи інформаційні джерела (Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>), дослідити ситуацію, яка склалась на ринку цінних паперів стосовно обраного фінансового інструмента [2–4], для чого:

1) проаналізувати обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі з розподілом за видом фінансового інструмента протягом січня-грудня поточного року;

2) визначити питому вагу інструмента в загальному обсязі контрактів за рік. Розрахунки занести у таблицю 2.2;

2) визначити динаміку вартості фінансового інструмента. За базу взяти січень поточного року;

3) побудувати графік динаміки. Визначити основні тенденції щодо обраного фінансового інструмента. Сформулювати висновки.

Таблиця 2.1 – Вихідні дані для виконання ситуаційної вправи 1

		Вид фінансового інструмента
Остання цифра шифру здобувача	0	акції
	1	акції іноземного емітента
	2	інвестиційні сертифікати
	3	облігації підприємств
	4	облігації внутрішніх державних позик
	5	облігація внутрішніх місцевих позик
	6	облігація іноземної держави
	7	облігація внутрішніх місцевих позик
	8	облігація зовнішніх державних позик
	9	акція КІФ

Таблиця 2.2 – Питома вага інструмента в загальному обсязі контрактів за рік

Місяць	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Усього зміна
Вартість паперу													
Питома вага в загальному обсязі													

Ситуаційна вправа 2

Серед учасників фінансового ринку розрізняють емітентів та інвесторів. Емітентом цінних паперів визнається особа, яка від свого імені випускає цінні папери і приймає на себе виконання обов’язків, визначених умовами їх випуску.

Емітентами цінних паперів можуть бути: держава, органи місцевого самоврядування, юридичні особи і в окремих випадках – фізичні особи. Юридичними особами – емітентами в Україні є індивідуальні, приватні, сімейні, державні підприємства, акціонерні товариства та інші суб’єкти підприємницької діяльності.

Випускаючи цінні папери, емітенти залучають інвестиційний капітал для своєї діяльності.

Отримані від продажу цінних паперів кошти держава може використовувати на фінансування поточного бюджетного дефіциту, погашення попередньо розміщених позик, фінансування важливих цільових державних програм. Органи місцевого самоврядування можуть випускати цінні папери для задоволення потреб у фінансуванні витрат місцевих бюджетів і окремих територіальних проєктів. Підприємства шляхом випуску цінних паперів залучають фінансові ресурси для свого розвитку.

Акціонерне товариство є одним з емітентів цінних паперів.

Акціонерним називається товариство, статутний фонд якого поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, і яке несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій, крім випадків, визначених законом [17].

Акціонерні товариства бувають двох видів:

- відкриті, акції таких товариств можуть вільно обертатися на фондовому ринку;
- закриті, акції яких розподіляють між засновниками.

Законодавством передбачений мінімальний статутний фонд акціонерного товариства у розмірі 1250 мінімальних заробітних плат, визначених на момент створення акціонерного товариства.

Засновниками акціонерного товариства (їх повинно бути не менше двох) можуть бути як громадяни, так і юридичні особи.

Акціонерне товариство випускає акції на всю величину статутного фонду. Облігації можуть випускати на суму, що не перевищує 25 % розміру статутного фонду, і тільки після повної оплати всіх акцій.

Слід зауважити, що залежно від виду цінних паперів законодавством визначаються конкретні органи, уповноважені приймати рішення про випуск цих паперів. Наприклад, рішення про випуск акцій приймається засновниками акціонерного товариства (при створенні товариства) або загальними зборами акціонерів (при збільшенні статутного фонду товариства); рішення про випуск облігацій внутрішньої державної позики приймається Кабінетом Міністрів України, а облігацій місцевих позик – місцевими Радами народних депутатів; рішення про випуск довгострокових та середньострокових казначейських зобов'язань приймається Кабінетом Міністрів України, а короткострокових – Міністерством фінансів України; рішення про випуск ощадних сертифікатів приймається керівними органами банків.

З урахуванням чинних положень розглядається можливість про заснування відкритого акціонерного товариства. Вихідні дані: розміщені корпоративні права з курсу, номінальна вартість однієї акції, кількість акцій, отримані на безоплатній основі необігові активи за первинною вартістю наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Вихідні дані для виконання ситуаційної вправи 2

Показники Варіанти, (остання цифра шифру)	Корпоративні права з курсу, %	Номінальна вартість однієї акції, грн	Кількість акцій, шт.	Отримано на безоплатній основі необігові активи за первинною вартістю, тис. грн
1	110	25	10	35
2	110	35	20	40
3	110	15	15	35
4	110	30	25	40
5	110	45	40	35
6	110	30	30	45
7	110	25	25	35
8	110	20	20	30
9	110	15	15	40
0	110	40	40	35

- 1 Навести позиції першого розділу пасиву балансу (власний капітал).
- 2 Розрахувати балансовий курс акцій товариства.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

- 1 Ринок цінних паперів у системі фінансових відносин.
- 2 Що відноситься до первинного ринку цінних паперів?
- 3 Що відноситься до вторинного ринку цінних паперів?
- 4 Що являє собою фондова біржа?
- 5 Біржова та позабіржова торгівля цінними паперами. Перелічити особливості.
- 6 Ознаки ринку цінних паперів.
- 7 Функції ринку цінних паперів
- 8 Яку роль виконує ринок капіталів?
- 9 Яку роль виконує грошовий ринок?
- 10 Дати визначення фондового ринку.
- 11 Перелічить професійних учасників фондового ринку.
- 12 Фінансові посередники. Надати характеристику.
- 13 Формування портфеля цінних паперів. Охарактеризуйте які є види інвестиційних портфелів.
- 14 Основні види цінних паперів. Дати визначення та перерахувати особливості.
- 15 Основні важелі управління фондового ринку в сучасних умовах
- 16 Ф'ючерси. Дати визначення та перерахувати особливості.
- 17 Свопи. Дати визначення та перерахувати особливості.
- 18 Опціони. Дати визначення та перерахувати особливості.
- 19 Форвардні контакти. Надати характеристику.
- 20 Основні положення державного регулювання цінних паперів.

ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Захист контрольної роботи здобувачем відбувається за умови допуску, тобто якщо контрольна робота виконана бездоганно (заздалегідь виправлені всі помилки) і на її титульному аркуші є позначка викладача «До захисту». За цих умов здобувач має бути готовим відповісти на будь-яке питання за своїм варіантом контрольної роботи, що лежить у межах загального кола питань з курсу. Захист контрольної роботи відбувається у встановлені терміни.

Контрольну роботу друкують за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали до 40 рядків на сторінці, розмір шрифту 14, кегль Time New Roman.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Ринок цінних паперів. Силабус. URL: <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/08/rinok-cinnih-paperiv4-kurs.pdf>1.

2 Про цінні папери і фондову біржу : Закон України від 17 червня 1991 р. № 1201-XII. URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/2964.html>.

3 Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 29.05.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zakon-ukrani-pro-tsnn-paperi-ta-fondoviy-rinok/>

4 Пальчевич Г. Т., Подплетній В. В. Ринок цінних паперів. Кіровоград, 2002. 238 с. URL: core.ac.uk/download/84826115.pdf.

5 Резнік Н. П., Яворська В. О., Слободяник А. М., Хміль Н. В. Фінансові деривативи: навч. посіб. Київ : Вид-во КиМУ, 2017. 480 с.

6 Стасіневич С. А. Ціноутворення на біржовому ринку : навч. посіб. Київ. ЦП «КОМПРИНТ», 2015.111 с.

7 Вавженчук С. Я. Правове регулювання фондового ринку: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2013. 582 с.

8 Офіційний портал Верховної Ради України (ua) URL: <http://portal.rada.gov.ua> .

9 Річний звіт НКЦПФР за 2020 рік URL: file:///C:/Users/Admins/AppData/Local/Temp/Richniy_zvit_NKTS_PFR_2020_.pdf.

10 Державні цінні папери URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/296050/derzhavni-tsinni-papery> (дата звернення 10.11.2021).

11 Міністерство фінансів України. URL: <http://minfin.gov.ua>.

12 URL: http://www.studmed.ru/shkvarchuk-lo-cnoutvorennya-pdruchnik_f1d8cdd.html.

13 Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми деривативів : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.1999 № 632-99-п. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/632-99-%D0%BF>.

14 Дергалюк М. О. Фондовий ринок: практикум : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 99 с.

ДОДАТОК А

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економічний

Кафедра: Фінанси, облік і аудит

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Фондовий ринок»

Здобувача(ки) _____ курсу _____
групи
спеціальності

(прізвище та ініціали)

Перевірив _____

(посада, вчене звання, науковий
ступінь, прізвище та ініціали)

Харків – 20025 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до контрольної роботи
з освітньої компоненти
«ФОНДОВИЙ РИНОК»

Відповідальний за випуск Тройнікова О. М.

Редактор Ібрагімова Н. В.

Підписано до друку 10.11.2025 р.

Умовн. друк. арк. 2,0. Тираж . Замовлення № .

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха,7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.